Laura Bellini

Між складками твоєї сорочки

Те, що між ними, не продається

Між складками твоєї сорочки

Те, що між ними, не продається

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384901731

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Умови близькості 12
Розділ 2 - Речі, які неможливо підписати 23
Розділ 3 - Там, де тріскається папір 34
Розділ 4 - По інший бік столу 45
Розділ 5 - Право на відмову 58
Розділ 6 - На відстані одного подиху 69
Розділ 7 - Те, про що ми не сказали 80
Розділ 8 - Світло після зачинення майстерні 91
Розділ 9 - Ризик, зашитий у швах 103
Розділ 10 - Коли залишається лише правда 114
Розділ 11 - Ранок без обладунків 125
Розділ 12 - Ціна недомовленостей 137
Розділ 13 - Не все можна врятувати 147
Розділ 14 - Правда між нами 157
Розділ 15 - Підпис, якого я не бачила 167
Розділ 16 - Порожнеча на твоєму місці 178
Розділ 17 - Те, що залишається моїм 188
Розділ 18 - Ціна повернення 198
Розділ 19 - Ціна свободи 209
Розділ 20 - Між нами залишається світло 221

INTRO

Перше, що я помітила, — це моя тканина під чужими пальцями.

Я не впізнала чоловіка, який стояв біля найдовшого виставкового столу. На ньому була світла лляна сорочка із закачаними рукавами, а його долоня лежала на зразку, до якого ніхто, крім мене, поки що не мав права торкатися. Він не смикав матеріал і не пересував його бездумно. Навпаки, притримував край між великим і вказівним пальцями, наче намагався прочитати щось, чого я не зазначила в документації.

Я зупинилася у дверях виставкової зали торунського Центру мистецтва й полічила до трьох.

Зазвичай цього вистачало.

Цього разу — ні.

— Перепрошую, але цей експонат не призначений для того, щоб його торкалися.

Чоловік підвів голову. Він не виглядав так, наче його застали на гарячому. Радше як людина, якій перервали цікаву розмову, хоча єдиним його співрозмовником був шматок старого льону.

— Знаю, — відповів він.

— Тоді чому ви його торкаєтеся?

— Тому що хтось неправильно позначив напрямок волокон.

Я подивилася на зразок, потім на нього.

— Хтось?

— Людина, яка підготувала опис.

— Тобто я.

Його погляд ковзнув до бейджа, прикріпленого до мого жакета.

— Ауреліа Кендра.

Він вимовив моє прізвище спокійно, майже вдумливо. Наче перевіряв, чи відповідає воно тому, що побачив на столі.

— А ви хто?

— Фелікс Собуль. Майстер книжкових оправ.

Прізвище відразу пов'язалося з повідомленням, яке я отримала три дні тому від кураторки виставки. Фахівець із традиційних книжкових оправ, тридцять п'ять років, власна майстерня, чудові рекомендації. Він мав оглянути мої проєкти, а потім допомогти підготувати спільну колекцію книжкових оправ із відновлених тканин.

Я не очікувала, що він почне із сумнівів у моїй роботі.

— Це не помилка, — сказала я. — Матеріал навмисно повернуто. Так я використовую сліди попереднього життя.

Фелікс знову подивився на зразок.

— У такому разі ви описуєте історію тканини, а не напрямок, у якому вона працює під натягом.

Я відповіла не відразу.

Не тому, що мені забракло аргументів. Просто він мав рацію, а я страшенно не любила виявляти це ще до першої кави.

Я підійшла до столу, поклала тубус із кресленнями й дістала з кишені олівець. На звороті картки дописала одне речення. Фелікс прибрав руку, звільняючи мені

місце, хоча я не просила його про це жодним словом. Від нього пахло чистим милом, папером і чимось ледь деревним. Він стояв досить близько, щоб я помітила нерівний шов на манжеті його сорочки. Хтось полагодив її вручну, старанно, але без наміру приховати ремонт.

Мені це сподобалося більше, ніж я хотіла визнавати.

— Тепер краще? — запитала я.

Він прочитав виправлений опис.

— Значно.

— Прошу не звикати мене виправляти.

На його обличчі з'явилася легка усмішка.

— А вас прошу не звикати до думки, що я завжди помилятимуся.

Я першою відвела погляд.

Мені було тридцять років, і я пережила достатньо професійних розчарувань, щоб знати: цікавий чоловік не обов'язково стане хорошим колегою. Особливо коли вже на самому початку він здатен обеззброїти мене одним спокійним реченням.

Ця виставка була для мене не черговим замовленням. Протягом останніх восьми місяців я збирала тканини із швейних майстерень, що закривалися, родинних шаф і невеликих мануфактур. Походження кожного клаптика було задокументоване. Кожна пляма, латка чи потертість належали до чиєїсь історії. Я хотіла створити колекцію, яка не ставилася б до повторного використання матеріалів лише як до дешевого способу виготовляти модні дизайнерські речі.

А понад усе я хотіла зберегти права на власні проєкти.

У понеділок я збиралася представити кураторці пропозицію щодо незалежної діяльності під власним ім'ям. У мене вже були готові кошторис, список потенційних замовників і умови співпраці. Без інвестора, який перебирав би на себе право ухвалювати рішення. Без партнера, який видавав би мою роботу за власне бачення.

Фелікс Собуль мав бути виконавцем книжкових оправ, а не співвласником моєї ідеї.

— Ви щось шукаєте? — запитав він.

Лише тоді я зрозуміла, що вже кілька секунд без жодної мети перебираю вміст теки.

— Договір щодо експозиції.

— Він біля входу. Кураторка залишила документи для нас обох.

Я подивилася в бік невеликого столика. Там справді лежала темно-синя тека. На її корінці було написано: «Спільна колекція — матеріали на затвердження».

Спільна.

Слово, яке в моїй професії могло означати як прекрасну співпрацю, так і початок дуже дорогих непорозумінь.

Я підійшла до столика й відкрила теку. На першій сторінці був перелік експонатів. На другій — графік підготовки. Третя містила попередню пропозицію щодо презентації колекції потенційним комерційним партнерам.

Цього пункту не було в наших домовленостях.

— Ви про це знали? — запитала я, піднімаючи аркуш.

Фелікс підійшов, але зупинився по інший бік столика.

— Про презентацію?

— Про можливість продажу проєкту ще до завершення виставки.

Він прочитав абзац, на який я вказала. На коротку мить його обличчя стало цілком нерухомим.

— Я знав, що організатори ведуть переговори із зацікавленими компаніями.

— Я не давала згоди на продаж прав.

— Це ще не договір купівлі-продажу.

— Але це запрошення до переговорів про нього.

Я закрила теку трохи різкіше, ніж збиралася. Фелікс не намагався мене заспокоїти. Натомість відсунув від краю стільниці скляний графин, який опинився небезпечно близько до падіння.

— Вам варто попросити роз'яснень, перш ніж щось підписувати, — сказав він.

— Саме це я й збираюся зробити.

— Добре.

Ця проста відповідь здивувала мене більше, ніж його попереднє зауваження про волокна. Я звикла до чоловіків, які сприймали мою рішучість як особистий виклик. Фелікс не намагався змінити мою думку. Він лише дивився на мене з такою зосередженістю, якої я поки що не вміла витлумачити.

— Ви не збираєтеся переконувати мене, що я перебільшую?

— Я ще не знаю всіх умов.

— А якби знали?

— Сказав би, що про них думаю.

— Навіть якби мені це не сподобалося?

— Особливо тоді.

Я мала б визнати його нестерпним.

Натомість відчула небезпечне бажання дізнатися, який він має вигляд, коли перестає бути таким незворушним.

За високими вікнами пропливали хмари. Осіннє світло падало на зразки льону, бавовни й шовку, виявляючи нерівності, яких не передала б жодна фотографія. Фелікс повернувся до столу й обережно перевернув один із синіх клаптів тканини.

— Цей шматок колись був сорочкою? — запитав він.

— Так. Чоловічою. З вісімдесятих років.

— Від неї залишилося небагато.

— Достатньо, щоб розповісти щось нове.

Він торкнувся місця, де колись був ґудзик, а потім подивився на мене.

— Не все, що залишається після людини, потрібно відразу переробляти.

У його голосі з'явилася нотка, якої я раніше не чула. Тиха, позбавлена професійної впевненості.

— Іноді саме тому це й варто робити, — відповіла я. — Щоб щось і далі могло бути важливим.

Якусь мить ми дивилися одне на одного поверх розкладеної тканини. Я не знала, чи правильно його зрозуміла. Проте мені здавалося, що ця розмова вже перестала стосуватися винятково книжкових оправ.

Телефон Фелікса завібрував на столі. Екран засвітився на секунду. Я встигла побачити лише початок повідомлення: «Щодо переданих прав...».

Він перевернув телефон екраном донизу.

Я нічого не сказала. У мене не було жодної причини цікавитися його листуванням, і все ж ці чотири слова закарбувалися в моїй пам'яті.

— Мені потрібно зателефонувати, — сказав він. — Повернуся за кілька хвилин.

Я кивнула.

Біля дверей він зупинився й озирнувся через плече.

— Пані Ауреліє?

— Так?

— Будь ласка, не підписуйте сьогодні цю пропозицію.

— Чому?

Він завагався, наче зважував кілька можливих відповідей.

— Тому що спочатку нам слід з'ясувати, що насправді належить кожному з нас.

Він вийшов, перш ніж я встигла запитати, чому сказав «нам».

Я залишилася сама в залі, повній тканин, документів і планів, які ще годину тому здавалися мені безпечними. Провела пальцями по синьому льону. Матеріал був м'який, майже теплий, а вздовж його краю тягнувся слід давнього шва.

Я подумала про вручну полагоджену манжету Фелікса.

Про те, як уважно він торкався моєї роботи.

І про повідомлення, яке він приховав від мене, перевернувши телефон.

Але найбільше мене непокоїло дещо інше: коли я знову почула його кроки в коридорі, то захотіла, щоб він повернувся не лише заради виставки.

Чи змогла б я впустити у своє життя людину, яку вже під час першої зустрічі почала підозрювати в приховуванні правди?

Розділ 1 - Умови близькості

Фелікс повернувся до виставкової зали з виразом обличчя людини, яка завершила складну розмову, але так і не отримала відповіді, на яку сподівалася. Він сховав телефон у кишеню й якийсь час розглядав матеріали, розкладені на столі. Я не запитала, хто телефонував. Ми були чужими людьми, а я не збиралася починати знайомство з втручання в чужі справи. Проте я мала чудову пам'ять на деталі, особливо ті, які хтось намагався приховати. Слова про передані права досі крутилися в моїй голові, хоча здоровий глузд підказував, що вони могли стосуватися будь-якого замовлення.

— Я розмовляв із кураторкою, — сказав він. — Вона прийде за пів години. До того часу ми можемо з'ясувати, чи взагалі здатні працювати разом.

— Чудовий початок співпраці. Ви припускаєте можливість невдачі ще до того, як ми щось зробили.

— Волію визнати, що така можливість існує, ніж виявити це після того, як гроші вже витрачено.

Він дістав із сумки невеликий предмет, загорнутий у сірий папір. Коли розгорнув упаковку, я побачила книжку завбільшки з долоню, оправлену в полотно приглушеного зеленого кольору. Її корінець був злегка заокруглений, кутики ретельно оброблені, а вздовж передньої кришки тягнулася тонка лінія ручної вишивки. Вона не скидалася на зразок, підготовлений для замовника. Радше на річ, яку хтось створив із потреби зберегти щось важливе.

— Це ваша пропозиція? — запитала я.

— Приклад обмежень, які нам потрібно обговорити.

Він розгорнув книжку. Сторінки м'яко розкрилися, без неприємного тріску корінця. Я знала достатньо ремісників, щоб помітити різницю між просто правильно виконаною роботою і справжньою майстерністю. Феліксу не потрібно було розповідати про свої вміння. Я саме тримала в руках їхній доказ.

— Прекрасна робота, — визнала я.

— Дякую. А тепер спробуйте закрити її однією рукою.

Я так і зробила. Обкладинка чинила легкий опір.

— Матеріал надто жорсткий?

— Для цієї конструкції. Якщо взяти товстіший картон, проблема зникне, але книжка втратить легкість. Якщо тонший — корінець швидше деформується. Тому я не можу обіцяти, що кожна обрана вами тканина підійде для будь-якого виду оправи.

Я відклала книжку й потягнулася до власного зразка.

— А я не можу обіцяти, що обиратиму матеріали виключно заради зручності виконавця. Тоді весь сенс проєкту зникне.

— Річ не в зручності.

— А в чому?

— У чесності перед предметом, який ми хочемо створити.

Я замовкла. У мене вже була готова відповідь, але я стрималася, перш ніж вимовити бодай слово. У голосі Фелікса не було зверхності. Він говорив про конструкцію з такою самою серйозністю, з якою я говорила про походження тканин. Раптом я зрозуміла, що зустріла не чергового майстра, готового виконувати мої вказівки. Я

зустріла людину, яка також мала власне бачення й не збиралася від нього відмовлятися.

Це ускладнювало все.

— Давайте проведемо випробування, — запропонувала я. — Оберемо три матеріали. Ви покажете, що можна з них виготовити, не руйнуючи їхнього характеру. А я вирішу, чи відповідає результат концепції.

— А якщо ми не дійдемо згоди?

— Пошукаємо четвертий матеріал.

Він усміхнувся.

— Ви не любите програвати.

— Я не люблю ситуацій, коли хтось називає компромісом мою капітуляцію.

Коротку мить він дивився на мене мовчки. Потім посунув зелену книжку в мій бік.

— Тоді в нас є перша спільна позиція.

Я не була певна, що він говорив про роботу.

Ми розклали зразки на довгому столі. Я обирала клапті за їхньою історією, кольором і слідами використання. Фелікс досліджував переплетення ниток, еластичність і поведінку матеріалу під час згинання. Час від часу він просив мене пояснити певне рішення, але не для того, щоб його заперечити. Він слухав і лише потім висловлював власні застереження. Напрочуд швидко ми знайшли ритм, у якому нікому з нас не доводилося вдавати менш компетентного, ніж він був насправді.

Найдовше ми затрималися біля світлої бавовни з невеликою, майже непомітною латкою.

— Звідки вона? — запитав він.

— Із сорочки чоловіка, який сорок років тримав невелике фотоательє. Його донька передала мені кілька речей після закриття майстерні. Вона хотіла, щоб їх використали, але не перетворили на прикраси, позбавлені змісту.

Фелікс провів пальцем уздовж шва.

— Латку пришили зсередини.

— Так. Власник, очевидно, не хотів, щоб її було видно.

— Або хотів, щоб сорочка й далі мала гарний вигляд, хоча знав, що її полагодили.

Я подивилася на нього.

— Для вас це суттєва різниця?

— Величезна. Перший варіант говорить про приховування пошкодження. Другий — про турботу.

Я не відповіла. Мені не хотілося визнавати, що одне речення змінило мій погляд на матеріал, який я знала вже кілька місяців.

Я підготувала попередній ескіз оправи, у якій фрагмент латки мав опинитися біля корінця. Фелікс став поруч, зберігаючи комфортну відстань. Коли я нахилилася над малюнком, помітила його долоню, що спиралася на стільницю. На ній були дрібні сліди порізів, характерні для людини, яка щодня працює гострими інструментами. Він не намагався приховати ані цих шрамів, ані нерівної манжети власної сорочки.

— Ваш ескіз прекрасний, — сказав він. — Але за такого розташування тканина зазнаватиме навантаження саме в місці ремонту.

— Знаю.

— І попри це ви його намалювали?

— Хотіла побачити, чи знайдете ви рішення.

Він повернув голову до мене.

— Ви мене перевіряєте?

— Звісно.

— Принаймні ви чесна.

— Зазвичай.

Останнє слово прозвучало не так, як я збиралася. Фелікс злегка підняв брови, але не скористався нагодою продовжити флірт. Натомість узяв олівець і намалював другий варіант, у якому шов ставав частиною конструкції, а не слабким місцем оправи.

Я спостерігала за його роботою з дедалі більшим зацікавленням. У нього була впевнена рука й надзвичайне терпіння до деталей. Він не переробляв мій проєкт так, щоб той став його власним. Він розвивав ідею, яка вже існувала.

— Це може спрацювати, — сказала я.

— Може?

— Не очікуйте похвали до виготовлення прототипу.

— У такому разі мені доведеться її заслужити.

Нашу розмову перервала поява Ганни Радецької, кураторки виставки. Ганна була енергійною жінкою з коротким сивим волоссям і звичкою відразу після привітання переходити до організаційних питань. Вона привіталася з нами, а потім поклала на стіл планшет із розкладом заходів.

— Бачу, ви ще не встигли повбивати одне одного. Це обнадіює.

— Ми ще обговорюємо умови, — відповіла я.

— Саме тому я й прийшла. Керівництво центру затвердило презентацію колекції на кінець наступного місяця. Ми хочемо показати шість готових оправ, документацію матеріалів і процес створення проєкту.

— Шість? — Фелікс відсунув ескіз. — Попередньо ми говорили про чотири.

— Нам надали більше простору. Це хороша новина.

— Хороша для організаторів, — зауважила я. — Для нас це означає додаткову роботу.

Ганна зітхнула.

— Ауреліє, я знаю, що ти любиш, коли все записано. Ми уточнимо деталі.

— Саме зараз я й хотіла б їх уточнити. У документах з'явилася інформація про комерційну презентацію. Вона не входила до попередніх домовленостей.

Кураторка подивилася на Фелікса, а потім знову на мене.

— Зацікавлення висловили кілька компаній, пов'язаних із дизайном і ремеслом. Ми лише хочемо створити можливість для переговорів.

— Хто зможе представляти проєкт як власний?

— Ви обоє, звісно.

— А хто матиме право вести переговори щодо його використання?

Ганна відклала планшет.

— Це ви визначите між собою. Центр не збирається перебирати ваші права.

— У такому разі прошу вилучити з матеріалів формулювання про можливість надання колекції зовнішнім партнерам до підписання окремої угоди.

Запала тиша. Фелікс дивився на аркуш, який я раніше поклала поруч зі зразком. Він не став на бік Ганни, але й не підтримав мене відразу.

— Це розумно, — нарешті сказав він. — Ми не повинні представляти щось як доступне, якщо ще не погодили обсяг прав.

Кураторка кивнула, хоча було помітно, що вона не в захваті.

— Добре. Ми змінимо формулювання. Але мені потрібна ваша попередня угода до понеділка.

— Я підготую пропозицію, — сказала я.

— Разом, — виправив мене Фелікс.

Я подивилася на нього.

— Перепрошую?

— Якщо документ визначатиме наші зобов'язання, я хочу брати участь у його підготовці.

— Я збиралася надіслати вам проєкт для зауважень.

— Волію обговорити все до того, як ви витратите кілька годин на те, що, можливо, доведеться змінювати.

Ганна переводила погляд з одного на іншу. Зрештою вона усміхнулася з помітним полегшенням.

— Чудово. Бачу, ви впораєтеся без мене.

Коли вона вийшла, у залі раптом стало значно тихіше. За вікнами починався дощ, а м'яке світло розсіювалося

на світлих стінах. Фелікс закрив нотатник і відсунув стілець.

— Є дещо, про що нам слід поговорити, перш ніж почнемо писати угоду, — сказав він.

— Мені здається, ми саме цим займаємося вже цілу годину.

— Не про гроші й не про терміни.

Його серйозність змусила мене припинити впорядковувати зразки.

— Тоді про що?

— Про спосіб ухвалення рішень. Я не хочу бути людиною, яка лише виконує ваші малюнки. Знаю, що у вас є власна концепція, і не збираюся її привласнювати. Але якщо я маю підписувати оправу своїм ім'ям, то повинен впливати на конструкцію й мати можливість відмовитися від виготовлення речі, яку вважаю недовговічною.

— Розумію.

— Не впевнений.

— Чому?

— Бо я чую, як ви кажете «розумію», але водночас уже готуєте відповідь.

На мить мені захотілося заперечити. На жаль, я справді складала в голові аргументи. Натомість сперлася долонями на край столу.

— Гаразд. Скажу чесно. Я боюся, що, коли передам комусь частину права ухвалювати рішення, зрештою почую, що проєкт більше не мій.

Фелікс відповів не відразу.

— А я боюся роботи, у якій моє ім'я буде лише підписом під чужою відповідальністю.

Це був перший момент, коли його стриманість здалася мені чимось більшим, ніж рисою характеру. Він говорив як людина, яка знала ціну попередніх компромісів.

— Отже, ми обоє маємо причини бути обережними, — підсумувала я.

— Так. Але обережність не повинна означати недовіру до компетентності іншої людини.

Я визнала його правоту, хоча це коштувало мені більше, ніж я хотіла показати. Ми домовилися, що вибір тканин, їхнє походження й спосіб представлення історій залишаться за мною. Фелікс відповідатиме за палітурні рішення, надійність конструкції та довговічність оправ. Рішення, які впливатимуть на вигляд усієї колекції, ми затверджуватимемо спільно. Жоден із нас не матиме права самостійно передавати проєкт у виробництво чи робити пропозиції від імені іншого.

Коли я записала останній пункт, Фелікс подивився на мене з виразним зацікавленням.

— Ви щойно створили правила співпраці, за якими кожен із нас має можливість сказати «ні».

— Гадаю, це добре.

— Дуже. Особливо якщо ми обоє зуміємо це поважати.

Я закрила нотатник. Уже був пізній день, а я від ранку випила лише пів чашки кави. Фелікс помітив мій погляд, спрямований на порожнє горнятко.

— Ви сьогодні їли щось суттєве?

— Це професійне запитання?

— Ні. Звичайна цікавість.

— Тоді відповідь така: небагато.

— Неподалік є місце, де готують хороші сендвічі. Можу показати, де саме.

— Ви намагаєтеся завершити наші переговори їжею?

— Якби я намагався вас підкупити, обрав би щось дорожче.

Я розсміялася, перш ніж устигла стриматися.

Мене здивував не сам жарт, а те, що він не очікував за нього жодної винагороди. Не присунувся ближче, не скористався моєю веселістю для чергового зауваження. Просто чекав на відповідь.

— Сьогодні не можу, — сказала я. — Мені ще потрібно впорядкувати документацію.

— Розумію.

Він підняв сумку й почав збирати свої речі, не виявляючи розчарування. Тоді я усвідомила, що він справді прийняв відмову, навіть не спробувавши торгуватися. Ця звичайна ввічливість виявилася несподівано привабливою.

— Але завтра ми можемо поговорити про угоду, — додала я. — За кавою. За межами центру.

Фелікс уважно подивився на мене.

— Це ділова пропозиція?

— Для початку.

Його усмішка з'явилася повільно, майже непомітно.

— Тоді до завтра. Об одинадцятій?

— Підходить.

Коли я проводжала його поглядом до дверей, то помітила, що вперше за довгий час думала не лише про те, як захистити свою роботу. Я також замислювалася, що ще могла б дізнатися про чоловіка, який умів заперечувати мені, не намагаючись позбавити мене права голосу.

На столі лежав його ескіз оправи з видимим швом. Я дописала під ним два слова: «Спільна конструкція».

Вони звучали невинно.

Я ще не уявляла, як багато вони можуть означати.

Розділ 2 - Речі, які неможливо підписати

Наступного ранку я прийшла до кав'ярні за десять хвилин до домовленого часу. Зробила це свідомо. Мені була потрібна хвилина, щоб упорядкувати думки, перш ніж Фелікс знову почне ставити запитання, на які я не вміла відповідати байдуже. Я обрала столик біля вікна з видом на мокру бруківку однієї з вуличок старого міста Торуня. На сусідній стілець поклала теку з проєктом угоди, а телефон перевернула екраном донизу. Я хотіла зберегти професійний характер зустрічі, навіть якщо напередодні надто часто замислювалася, який вигляд мав би Фелікс, якби по-справжньому широко усміхнувся.

Він прийшов точно вчасно. На ньому було темне пальто, під яким я помітила ще одну лляну сорочку, цього разу теплого сірого кольору. В одній руці він тримав пласку теку, у другій — невеликий паперовий пакунок.

— Доброго ранку, — сказав він, зупинившись біля столика. — Це місце вільне?

— Залежить від того, чи принесли ви нові аргументи проти моїх проєктів.

— Лише три.

— Тоді сідайте. Чотири були б неприйнятними.

Він зняв пальто, і я помітила, що манжету його сорочки заштопано темнішою ниткою. Це був не той самий шов, що вчора. Я на мить замислилася, скільки одягу він зберігає довше, ніж інша людина вважала б розумним. У ньому було щось послідовне, майже вперте, що я починала впізнавати в дрібних жестах.

— Це вам, — сказав він, посуваючи пакунок у мій бік.

Я розгорнула папір. Усередині лежав невеликий нотатник в оправі зі світлої бавовни. Матеріал мав ніжну фактуру, а на корінці виднівся простий ручний шов.

— Я не можу приймати подарунки до підписання угоди, — сказала я, хоча й не відклала нотатник.

— Це технологічний зразок. Можете знищити його під час випробувань.

— Дуже романтичне визначення подарунка.

Я зрозуміла, що сказала, лише коли Фелікс підвів очі.

— Я цього слова не вживав.

— Я теж не збиралася.

— Тоді визнаймо, що ми обоє іноді здатні сказати щось незаплановане.

Я провела великим пальцем по корінцю нотатника. Оправа була м'якою, але тримала форму. Я розгорнула його посередині. Сторінки лягли майже пласко.

— Як ви це зробили?

Фелікс дістав із теки два невеликі ескізи.

— Я змінив спосіб кріплення матеріалу до корінця. Завдяки цьому тканина не бере на себе все навантаження. Учора ви казали, що хочете зберегти сліди попереднього використання. Це рішення дозволить розміщувати їх на помітніших ділянках.

Я розглядала креслення, а потім знову розгорнула нотатник. За один вечір він знайшов відповідь на проблему, яку я вважала однією з найскладніших. І зробив це не для того, щоб довести мені свою перевагу. Принаймні ніщо в його поведінці на це не вказувало.